

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Monika Horna-Cieślak

Warszawa, 15 listopada 2025 r.

ZSS.422.14.2025.AG

(w odpowiedzi należy podać ten znak sprawy)

Szanowny Pan
Łukasz Krasoń
Pełnomocnik Rządu
do Spraw Osób Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej

Szanowny Panie Ministrze,

działając na podstawie art. 3 ust 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka¹ zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia działań zmierzających do uwzględnienia Płodowego Zespołu Alkoholowego (ang. Fetal Alcohol Syndrome – FAS) w katalogu jednostek chorobowych i przyczyn niepełnosprawności, branych pod uwagę w procedurze orzekania o niepełnosprawności.

Znaczna część zgłoszeń związanych z niepełnosprawnością wpływająca do Biura Rzecznika Praw Dziecka dotyczy tematyki samego systemu orzeczniczego – problemów z jakimi spotykają się opiekunowie dzieci oraz oczekiwań jak w ich ocenie orzekanie o niepełnosprawności małoletnich powinno wyglądać. Dzieci z rozpoznaniem FAS napotykały trudności w uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności lub odpowiedniego wsparcia edukacyjnego i rehabilitacyjnego. Wynika to z faktu, iż Płodowy Zespół Alkoholowy – mimo

¹ DZ. U. z 2023 poz. 292

swojej trwałości i wielowymiarowych skutków, nie jest wprost wskazany w obowiązujących przepisach i katalogach diagnostycznych stosowanych przez zespoły orzekające.

Należy mieć na uwadze, iż Płodowy Zespół Alkoholowy jest zaburzeniem o charakterze trwałym, wynikającym z ekspozycji płodu na alkohol. Negatywny wpływ alkoholu na płód w okresie ciąży został dobrze udokumentowany - przyjmuje się, że prowadzi do najbardziej rozpowszechnionego, nie genetycznego schorzenia neurorozwojowego, którego następstwem są mikrouszkodzenia układu nerwowego oraz pozostałych organów wewnętrznych u dziecka. FAS stanowi najcięższą formą uszkodzeń wywołanych prenatalną ekspozycją na alkohol, objawiający się nieprawidłowym rozwojem centralnego układu nerwowego. Uszkodzeniom tym mogą towarzyszyć uszkodzenia serca, układu kostnego, układu moczowego, słuchu czy wzroku. Skutkiem tych nieprawidłowości są również trudności z mową, uczeniem się, koncentracją uwagi, pamięcią i zdolnością do rozwiązywania problemów, koordynacją ruchową, ale także budowaniem relacji z ludźmi, przestrzeganiem norm społecznych. Deficyty te mogą mieć istotny negatywny wpływ na rozwój w okresie dorastania, jak i po osiągnięciu dorosłości. W przypadku pełnoobjawowego FAS prócz trwałych uszkodzeń ośrodkowego układu nerwowego występują również charakterystyczne prenatalne i postnatalne zaburzenia wzrostu i dysmorfie twarzy.

W mojej ocenie najważniejszym kryterium podejmowanych działań winno być zawsze dobro dziecka i uzasadnione przekonanie, że tworzone dla niego warunki będą wspomagać jego rozwój, tak by z biegiem lat mogło samodzielnie funkcjonować w dorosłym życiu. Brak jednak formalnego ujęcia FAS w katalogu przyczyn niepełnosprawności skutkuje nierównym traktowaniem dzieci z tym rozpoznaniem w stosunku do dzieci z innymi zaburzeniami rozwojowymi o podobnym charakterze i nasileniu.

Chcę podkreślić, iż szczególnie bliski jest mi obszar umieszczony w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 - jako Działanie VIII.1.3. Reforma systemu orzekania o niepełnosprawności, gdzie działanie to przewiduje stworzenie w pełni kompleksowego i zintegrowanego systemu orzekania o niepełnosprawności, zgodnego z postanowieniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Bez wątplenia planowane

zmiany pozwolą na rozwiązanie wielu obszarów problemowych zgłaszanych mi przez opiekunów dzieci z niepełnosprawnością, jednak z uwagi na okres wdrażania reformy systemu orzekania o niepełnosprawności zwracam się do Pana Ministra z prośbą o pilną, w miarę możliwości:

1. Analizę obecnych regulacji dotyczących systemu orzekania o niepełnosprawności pod kątem możliwości uwzględnienia Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS) jako odrębnej przyczyny niepełnosprawności,
2. Opracowanie wytycznych dla zespołów orzekających, uwzględniających specyfikę funkcjonowania dzieci z FAS,
3. Podjęcia działań międzyresortowych w celu zapewnienia tym dzieciom dostępu do odpowiednich form wsparcia m.in. pomocy psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej.

Jednocześnie wyrażam swoją gotowość do współpracy przy opracowywaniu propozycji rozwiązań systemowych, a także do udziału w ewentualnych konsultacjach w sprawie.

Z wyrazami szacunku

Monika Horna-Cieślak

Rzecznik Praw Dziecka

/wydane w postaci elektronicznej i podpisane
kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	569927.2024001.3562411
Nazwa dokumentu	Wystąpienie generalne RPD do Pełnomocnika Rządu ds Osób Niepełnosprawnych- ws. uwzględnienia Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS) w katalogu jednostek chorobowych i przyczyn niepełnosprawności.pdf
Tytuł dokumentu	Wystąpienie generalne RPD do Pełnomocnika Rządu ds Osób Niepełnosprawnych- ws. uwzględnienia Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS) w katalogu jednostek chorobowych i przyczyn niepełnosprawności
Sygnatura dokumentu	ZSS.422.14.2025
Data dokumentu	15.11.2025
Skrót dokumentu	111FAF6EF6E4035BD1076A97898D96E30EC1D5C5
Wersja dokumentu	1.22
Data podpisu	15.11.2025 01:28:27
Podpisane przez	Monika Horna-Cieślak Rzecznik Praw Dziecka
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego

EZD 3.128.103.103.

Data wydruku: 17.11.2025

Autor wydruku: Gałazka Anna (Radca Rzecznika)